

Anton Boštele: Pesmi. Tisk Brata Rodè in Martinčič. Celje 1919. str. 104. Samozaložba.

Kmalu po V. Voduškovi zbirki nova knjiga pesmi mladega kaplana A. Bošteleta. Obe religiozno usmerjeni, obe slični si v sestavi, obe neorganični v zasnovi, obe preobširni, obe prezgodnji, obe prelahki in obe nepesniški. Kar je pri Vodušku včasih pristno naivnega, je pri Bošteletu od umetno priučenega uničeno. V tem je Vodušek močnejši, medtem ko pri Bošteletu zmaga bolj izraz. — Zbirko je Boštele razdelil v štiri dele, ni jih pa znal bodisi zunanje graduirati, bodisi ubrati po notranji skupnosti.

Boštele je neenoten, umetniško nedorasel v izrazu in v vsebini, nekritičen napram sebi samemu, ni lirik, ni globok, po svoji naturi pasiven in posnemajoč. Ni rečeno, da ne občuti — morda še preveč —, svoja čuvstva pa sentimentalno razliva (ljubavne pesmi). Je neintimen, ne ve svojih čuvstev oblikovati, niti jih ubrati v pesniški ritem, niti v notranje močan stil. Hoče biti sodoben, to je *s o c i j a l e n*, toda razen že močno obrabljenega izrazja (stroji, rudniki, rovi, kruh, lačen, hlapec, delavec itd.) ni v njem nič socialnega, kaj še, da bi bila katera pesem tako pristno občutena, kot nekatere pri Seliškarju. Njegove religiozne pesmi so večinoma prepesnitve biblijskih oseb, ki jih do neužitnosti krasi «ornamentica exotica», največja vaba za slabega pesnika (n. pr. Resfa, Jeftejeva lepa hči, Hvalnice itd.), in niso tako subjektivno doživljene kot pri Vodušku. Ostale pesmi so večidel impresije (V novembru, Aškerčev dom, Rdeče cvetje i. dr.), meditativne v starem stilu (n. pr. Pogum, Spokornik, Taki smo mi i. dr.), erotično sentimentalne (Silvici v album, Hrepenenje v prvotnost!), Rdeče bom zastrla okna...) z običajno luno, griči, drevesi, dolinami, «divjim kipenjem planin» in drugim ter nekaj v ritmu narodne pesmi (Dve palmi i. dr.).

Nad vse slab, neoseben, okorel in prazen je Bošteletov pesniški izraz, ki ga prepleta cela kopica reminiscenc iz Župančiča, ki ga posnema posebno v ritmu (n. pr. v «Hrepenenju v prvotnost», posnema ritem Dume) in v *i z r a z u* (n. pr. «Mladi človek na pomladni poti, čuj!», na str. 9., «kot struna na večnosti harfi», str. 10., «vampir», «orel, solca brat», str. 29., «zarje rumene / trate zelene», str. 57., «levici levico», str. 94., i. dr. Pesem «Družina» je čista kopija Župančičeve pesmi); iz A. Vodnika (n. pr. «Joj, kdaj bo zopet zagorela / mehka lučka v moji duši», str. 21., — «polzi mesečine srebro», str. 50., — «Za mano hodi sestra smrt», str. 53., — «v zarji večera», str. 55., in drugo); iz Seliškarjevih socialnih pesmi (n. pr. «se mu je zadnji sin rodil», str. 37., — «od hlapcev rojeni», — «dolina je kot gobav bolnik», str. 42., in drugo); iz Preglja, ki ga kopira v biblijski aforistiki (n. pr. «zgodnji dež in pozni dež», str. 15., — «vrhovi Gelboe», — «šakali» in drugo) in stilno (n. pr. «bolest iz sebe, bolest iz sveta», str. 3., — «Iz sebe zida svet», str. 17., — «od Luči do Solčave dve uri hoda, za enega preveč, premalo za dva», str. 56., — «iskalo v jasnost», str. 99., i. dr.). Religiozne pesmi so polne že omenjenih fraz iz biblije (n. pr.: Po «Visoki pesmi», — «Vstanite, prijateljice moje, pojdite z menoj», — «duhčevega mazila», — «narde», — «hitite, prijateljice moje», str. 50., ali «mladci, cedre libanonske», str. 81., ali «Dragi moj, pridi, zbežala je zima, str. 90.). — Njegov verz je prost, pa neubran. Ne pozna lepote prostega verza in prehaja v mrzlo prozo (v pesmih «Aškerčev dom», «Hrepenenje v prvotnost» in Spokornik, «Taki smo mi» in druge). Njegove figure in tropi so obrabljeni in jih do neužitnosti ponavlja («srebrni studenci», «žrtvenik», «krvavožolti ščip», str. 86., «krvavordeča luna», str. 88., «žolti mesec» in polno sličnega).

Zbirka je brez moči v celoti in v odlomkih, ker ni čista in močno osebnostna, kaj šele pesniška. Pesniška zbirka mora biti vedno umetnina zase in mora v celoti biti lepa že v sestavi, vse drugo je ženski album. Boštele je grešil proti sebi in proti umetniškim principom. Njegova zbirka je nezrela.

Anton Ocvirk.

Rečnik srpskohrvatskog i nemačkog jezika. Drugi deo: srpskohrvatsko-nemački. Izradili Svetomir Ristić i Jovan Kangrga. Beograd 1928. 1263 str. (V cirilici.)

Zelo potrebno delo, kajti največja srbskohrvatska slovarja, Vukov s 46.000 besedami ter precej obširnejši Brozov-Ivekovićev, sicer pravi zakladnici za jezik narodnega slovstva, te kmalu pustita na cedilu, ko si hočeš z njima pomagati pri štivu ne baš najnovejšega pisatelja. Od praktičnih slovarjev je še najbolj koristen in obširen Popovićev, nima pa naglasov in je močno zastarel. Zato je to najnovejše dobro in resno delo z veseljem pozdraviti. Slovar vpoštevva vzhodno (ekavsko) izreko in zlasti vzhodni tip knjižnega govora (pri hrvatskem «olovka» n. pr. te opozarja na srbsko «pisaljka»), navaja, če je kaka beseda zastarela ali če je provincializem, beleži akcent (tudi pri besedah «termometer», «automobil», «profil»...) in prinaša precej frazeologije. Verjamem založnici (knjigarna Rajković i Čuković), ki naznanja v prospektu, da prinaša nad 71.000 besed in da po številu pomenov trikrat prekaša dosedanje slovarje. — V objavljeni dodatek bodo pač šle besede, kakor «poljoprivreda», «rasveta», «slitina» i. dr., ki so se prezrle. Popolnost pa je pri takem ogromnem obsegu težko doseči. Zunanost knjige je dostojna. M. Rupel.

Antologia slovena ad uso delle scuole medie compilata dal Dott. Andrea Budal. Gorizia. L. Lukežic, 1928. Str. 325.

Pričujoči «Slovenski cvetnik za srednje šole» je sestavljen po izpitnih načrtih za slovenščino na kr. srednješolskih zavodih in odobren po ministrstvu za javni pouk v šestem letu fašistovske ere. V čitanki se očitno uveljavlja težnja, da prikaže čim večje število zastopnikov našega slovstva, četudi le po prav kratkih vzorcih. Vpoštevanih je blizu 90 osebnosti, ne računaje niti brezimnega pismenstva kot Brižinski spomeniki ali Čedadski rokopis, ki pričenjata zbirko, niti narodno literaturo (pregovori, pravljice, pesmi), s katerimi se zaključuje. Razen pri najmlajših je uvodoma pred vsakim piscem jedrnata bio- in bibliografska opazka z oceno njegovega dela. Pri Župančičevem životopisu bi se lahko dodalo, da je prevajal tudi iz španščine in nemščine. Na splošno je posameznikom odmerjen prostor, ki jim pritiče po njih tehtovitosti. Glede starejše dobe so vzeti v prvi vrsti obče znani primerki, najdeš pa tudi dokaj odstavkov, ki jih nisem videl še v nobenem takšnem priročniku. Sklepno poglavje «Nekaj sodobnih odmevov» obsega s čisto kratkimi zgledi imena: Golar, Lah, Gradnik, Pugelj, Feigel, Poljančeva, Pregelj, Molè, Izidor Cankar, Stelè, Peterlin, Novačan, A. Debeljak, Albrecht, Albreht, Golia, Samec, Budal, Melik, Bevk, Kmetova, Juš Kozak, Lovrenčič, Glaser, Gruden, Majcen. Pred trojnimi kazalom, urejenim po raznih vidikih, stoje Note Grammaticali za vsa besedila, kjer je neslovenecu morda kaj težje umljivega, za njimi pa Glossario manj znanih izrazov kakor tudi krajevnih in osebnih imen. V tolmaču je marljivi sestavljač dokazal korenito znanje laščine. Glede «naščine» bi ga opozoril, da se klafanje ne krije z obrekovanjem in bi bilo prevajati z: parole, discorsi sudici, brutture. Namesto inventare za špogati bi se morda bolj prilegalo: concedersi, prendere. Udni boršt se pravilno glasi: Udin boršt. V rečenici noter do ni noter zgolj «pleonastico», temveč i «enfatico»